

**MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

Warszawa, dnia 26 lipca 2013 r.

DP-III-0231-22/13/MZ

**Pan Piotr Zientarski
Senator RP
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej**

Panowie Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo nr BPS/KU-034/389/1/13 z dnia 5 lipca 2013 r. dotyczące przedstawienia opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w senackim projekcie ustawy *o zmianie ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego*, ujętego w druku senackim nr 389, jak również dokonania oceny skutków finansowych wejścia w życie przewidzianej ww. projektem ustawy zmiany dotyczącej możliwości przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza lokalem urzędu stanu cywilnego na terytorium całej Rzeczypospolitej Polskiej przez każdego kierownika urzędu stanu cywilnego, który wyraża zgodę na przyjęcie takich oświadczeń, przestawiam poniższe spostrzeżenia.

W dzisiejszym stanie prawnym osoby zamierzające wstąpić w związek małżeński mają możliwość wyboru urzędu stanu cywilnego, w którym nastąpi zawarcie małżeństwa, nieobwarowaną żadnymi warunkami (art. 12 ust. 1 ustawy *Prawo o aktach stanu cywilnego*). Zmiana dotychczasowych, ugruntowanych zasad dotyczących rejestracji stanu cywilnego, sprowadzających się przy ślubach zawieranych poza obszarem właściwości urzędu stanu cywilnego – jak wynika z uzasadnienia projektu – do wyboru nie samego urzędu stanu cywilnego lecz osoby kierownika urzędu stanu cywilnego, nie wydaje się zasadna. Warto zauważyć, że projektowana nowela przewiduje jedynie możliwość swobodnego wyboru kierownika urzędu stanu cywilnego, podczas gdy dotychczasowe przesłanki umożliwiające zawarcie małżeństwa poza lokalem urzędu stanu cywilnego pozostają niezmienione na gruncie zaproponowanych przez Senat przepisów. Pozostawienie konstrukcji przepisu art. 58 ust. 3 ustawy *Prawo o aktach stanu cywilnego* w niezmienionym brzmieniu, będzie nadal wymagało od kierownika urzędu stanu cywilnego badania uzasadnionych przyczyn przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego przy jednoczesnym uwzględnieniu obok propozycji nupturientów, możliwości zachowania uroczystej formy zawarcia małżeństwa w proponowanym przez nupturientów miejscu jak również zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urzędu podczas nieobecności kierownika czy zastępcy kierownika urzędu stanu cywilnego.

Ustosunkowując się do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu projektu ustawy, iż decyzja w sprawie przyjęcia zgodnych oświadczeń woli stron o wstąpieniu w związek małżeński poza siedzibą urzędu stanu cywilnego zależy nierzadko od dobrej woli kierownika tego urzędu, który rozpatruje podanie w przedmiotowej sprawie, należy zauważyć, że decyzja ta podlega kontroli instancyjnej. Strona niezadowolona z rozstrzygnięcia może złożyć w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji odwołanie do organu drugiej instancji, tj. do właściwego miejscowo wojewody, a następnie skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Można dodatkowo nadmienić, iż przyjęcie projektu ustawy w zaproponowanym brzmieniu może spowodować trudności dotyczące rozstrzygnięcia właściwości urzędu stanu cywilnego zobowiązanego do rejestracji w księgach stanu cywilnego małżeństwa zawartego poza siedzibą urzędu stanu cywilnego, przed dowolnie wybranym kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Skoro projekt przewiduje możliwość przyjmowania oświadczeń przez dowolnego kierownika urzędu stanu cywilnego, należy założyć, iż zamiarem projektodawcy jest prawdopodobnie powierzenie również temu samemu kierownikowi zadania sporządzenia aktu małżeństwa, tym bardziej, że akt małżeństwa stanowi dowód złożenia przed uprawnioną osobą zgodnych oświadczeń woli o wstąpieniu w związek małżeński. Należy jednak zwrócić uwagę, iż skuteczność przyjęcia takiego rozwiązania mogłaby budzić wątpliwości w związku z dyspozycją obowiązujących przepisów art. 12 ust. 1 w zw. z art. 5 i 5a ust. 2 ustawy *Prawo o aktach stanu cywilnego*, przewidujących, co do zasady, sporządzanie aktu małżeństwa w urzędzie stanu cywilnego właściwym ze względu na miejsce zawarcia małżeństwa. W przypadku przyjęcia proponowanych w omawianym projekcie rozwiązań, kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, mógłby sporządzić przedmiotowy akt małżeństwa jedynie w księgach urzędu stanu cywilnego, w którym jest zatrudniony, a nie jak dotychczas w księgach urzędu stanu cywilnego właściwego ze względu na miejsce zdarzenia. Powstaje zatem wątpliwość czy przyjęcie rozwiązania przewidzianego opiniowanym projektem nie stanowiłoby utrudnienia w zakresie organizacji rejestracji faktu zawarcia małżeństwa.

Niezależnie od powyższych argumentów, należy podkreślić, iż realizacja przewidzianej projektowaną ustawą regulacji umożliwiającej kierownikom urzędów stanu cywilnego i zastępcom przyjmowanie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza okręgiem działania danego urzędu, mogłaby w praktyce okazać się znacznie utrudniona, ponieważ wpływałaby funkcjonowanie urzędu stanu cywilnego, którego kierownik bądź zastępca miałby udzielać ślubu poza swoim okręgiem. Losowy charakter zdarzeń podlegających rejestracji w księgach stanu cywilnego (rejestracja urodzeń, zgonów, przyjmowanie oświadczeń m.in. o uznaniu ojcostwa) determinuje konieczność zapewnienia ciągłości rejestracji stanu cywilnego. Spełnienie powyższego obowiązku wymaga, aby w urzędzie stanu cywilnego stale przebywała osoba uprawniona do dokonywania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Jedynie w dużych gminach powyżej 50 000 mieszkańców zatrudnia się zarówno

kierownika, jak i zastępcę kierownika urzędu stanu cywilnego. W mniejszych miejscowościach poniżej 50 000 mieszkańców rejestracji stanu cywilnego zwykle dokonuje wyłącznie zastępca kierownika urzędu stanu cywilnego, gdyż pozycja oraz zakres obowiązków służbowych wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), którzy są z mocy prawa kierownikami urzędów stanu cywilnego, uniemożliwiają im faktyczne pełnienie tej funkcji.

Wątpliwości budzi również stanowisko projektodawcy odnośnie braku wpływu projektowanej regulacji na sektor finansów publicznych. Powierzenie kierownikom urzędów stanu cywilnego prawa przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza lokalem urzędu stanu cywilnego i poza okręgiem działania ich macierzystego urzędu może prowadzić do dodatkowych obciążeń finansowych dla tego urzędu, związanych z udziałem w ceremonii kierownika urzędu stanu cywilnego w wybranym przez nupturientów miejscu, w tym kosztów związanych m.in. z czasem pracy kierownika i dojazdem do miejsca planowanej ceremonii. Nie bez znaczenia byłaby również konieczność zapewnienia w czasie nieobecności kierownika urzędu stanu cywilnego pracy urzędu, w tym udzielania ślubów innym osobom.

Pragnę jednocześnie poinformować, iż w dniu 2 lipca br. zostały przyjęte przez Radę Ministrów założenia projektu ustawy *Prawo o aktach stanu cywilnego*, której wejście w życie przewidywane jest na 1 stycznia 2015r. W dokumencie tym zakłada się zliberalizowanie zasad zawierania małżeństw poza urzędem stanu cywilnego, z uwzględnieniem jednak konieczności zapewnienia prawidłowej i sprawnej pracy urzędu. Przyjęty przez Radę Ministrów dokument przewiduje, iż dopuszczalnym miejscem zawarcia małżeństwa, poza urzędem stanu cywilnego, będzie inne miejsce znajdujące się na terytorium gminy, w okręgu której właściwy jest dany kierownik urzędu stanu cywilnego. Zaproponowane przez nupturientów miejsce zawarcia ślubu będzie musiało zapewniać konieczność zachowania powagi i doniosłości zawarcia małżeństwa oraz bezpieczeństwa wszystkich uczestników uroczystości. Jednocześnie wprowadzona zostanie opłata, stanowiąca dochód gminy, na pokrycie kosztów organizacyjnych przyjęcia przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczeń o zawarciu małżeństwa poza urzędem stanu cywilnego. Koszty te mogą wynikać m. in. z dojazdu kierownika urzędu stanu cywilnego do miejsca ceremonii, wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych lub zatrudnienia dodatkowego zastępcy kierownika. Co do zasady, koszty związane z udzieleniem ślubu poza siedzibą urzędu stanu cywilnego, jako realizujące indywidualne oczekiwania nupturientów, nie mogą obciążać budżetu państwa i budżetu gminy. W tej sytuacji przyjęte przez Radę Ministrów założenia ustawy – *Prawo o aktach stanu cywilnego* przewidują, że źródłem finansowania dodatkowych zadań będzie opłata wnoszona przez osoby zawierające związek małżeński. Wymóg uiszczenia projektowanej opłaty będzie dotyczył sytuacji złożenia przez te osoby wniosku o przyjęcie przez kierownika urzędu stanu cywilnego oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego, nie poparty przyczynami losowymi. Poza

ww. opłatą, zawierający związek małżeński będą zobowiązani do uiszczenia opłaty skarbowej za sporządzenie aktu małżeństwa.

Zaznaczyć ponadto należy, że zgodnie z ww. założeniami projektu ustawy, zawarcie małżeństwa poza urzędem stanu cywilnego podyktowane szczególnymi okolicznościami (dopuszczalne także na gruncie obecnych przepisów) nie będzie generowało dla nupturientów żadnych dodatkowych opłat poza dotychczasową opłatą skarbową za sporządzenie aktu małżeństwa.

Taki kształt założeń projektu ustawy – *Prawo o aktach stanu cywilnego* został uzgodniony z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Mając na uwadze powyższe argumenty, jak również biorąc pod uwagę fakt, iż w niedalekiej perspektywie zostanie skierowany do prac parlamentarnych projekt ustawy – *Prawo o aktach stanu cywilnego*, opracowany na podstawie założeń przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 2 lipca 2013 r., wprowadzenie możliwości przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego i poza okręgiem, o którym mowa w art. 5a ust. 2 ustawy *Prawo o aktach stanu cywilnego*, wydaje się nie znajdować uzasadnienia.

Ustosunkowując się z kolei do prośby w sprawie określenia szacunkowych skutków finansowych projektowanej przez Senat nowelizacji, uprzejmie wyjaśniam, iż nie jest możliwe oszacowanie tych kosztów, biorąc pod uwagę ich indywidualny charakter. Wydatki związane z realizacją indywidualnych postulatów osób zamierzających zawrzeć związek małżeński poza obszarem właściwości urzędu stanu cywilnego, będą się różnić czasem zaangażowanego kierownika urzędu stanu cywilnego i kosztami dojazdu do miejsca ceremonii, co utrudnia ich uśrednienie. Również w przypadku regulacji opracowywanych na gruncie założeń projektu ustawy – *Prawo o aktach stanu cywilnego*, koszty te nie są określone. Ich rzetelne skalkulowanie, uwzględniające w szczególności warunki urzędów stanu cywilnego, wielkość gminy, czy możliwości komunikacyjne, będzie obowiązkiem danej gminy.

2 *parafowanie*

MINISTER
SPRAW WŁOŚCIOWYCH

z up. Piotr STACHAŃCZYK
Sekretarz Stanu

Do wiadomości:

Pan Michał Deskur – Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów